

Undervisning i håndskrivning

Interview med dansklærer Lise Brunberg

HENRIETTE ROMME LUND, FAGLIG KONSULENT,
NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING

Danskfaget skal rumme mere og mere, og det har betydning for undervisningen i håndskrivning. Der er mindre tid til at undervise i den, og så sætter kravet om målstyret undervisning nye rammer for den.

Lise Brunberg har været dansklærer i 32 år på Dronninggårdskolen i Holte. I dag bruger hun den samme skrivemappe, som hun lavede til 1. kl. i håndskrivning for 14 år siden, nu opdateret med tydelige mål, så eleverne kan definere og følge progressionen i deres skriveudvikling.

Håndskrivning dengang og nu

Skolen har udviklet sig meget, siden Lise Brunberg for 32 år siden underviste en 1. klasse i håndskrivning første gang. Det betyder dog ikke, at skriveundervisningen er blevet forældet. Tværtimod. Selvom skolen har forandret sig, er bogstaverne jo de samme!

- Jeg starter altid med at vise børnene skrivehuset med stueetage, kælder og 1. sal, fortæller hun. Hos mig bor der en edderkop på 1. sal, en lampe hænger ned fra loftet i stuen, en trappe går ned til kælderen, og udenfor står der et træ med rødder ned i jorden. – De små bogstaver ”bor” på de forskellige etager: s og m bor kun i stuen, i har sin prik oppe på 1. sal, og l bor både i stuen og på 1. sal.

Lise Brunberg tegner alt dette for at angive, hvad der er op og ned, så børnene lettere kan se, hvor bogstaverne bevæger sig hen. Og så tegner hun altid bogstavet i luften sammen med dem:

- S, som er det bogstav, mine elever møder først, starter nede ved lampen i stuen, viser hun med den ene hånd, så skal det heeeelt op at røre ved loftet i stueetagen og så en tur ned på gulvet for at ende lidt over gulvet i stuen.

Når hun har vist eleverne bogstavet, skal de selv arbejde videre med det i deres skrivemapper. Her finder de skrivehuset, og ved hvert bogstav er skrivevejen tydeligt angivet med pile.

Børnene lærer både at skrive de små og de store bogstaver i den rækkefølge, de hyppigst anvendes. Efter S, kommer M, I og L, og så er der ikke langt til at skrive de første små ord: SMIL eller LIM og MIS.

Sådan skrider Lise Brunbergs undervisning frem til alle alfabetets bogstaver er gennemgået. I 2. klasse skriver de fleste elever rimelig pænt, og i 3. kl. introducerer hun gradvist den sammenbundne skrift for at sætte hastighed på børnenes skrivning.

I 0. kl. er det mest de STORE bogstaver, der bliver brugt. Stod det til hende, skulle det dog hellere være de små, fordi det er dem, der bruges aller mest, når vi skriver. Det kunne muligvis også afhjælpe, at nogle elever længe blander store og små bogstaver sammen, påpeger hun.

Målstyret skriveundervisning

Sammen med sine kolleger har Lise Brunberg udviklet en skrive-læringsvej til brug i 2. klasse. Eleverne ser den afbildet i deres skrivebog som en landevej med fire vejskilte, hvorpå der står konkrete mål for – og dermed også den enkelte elevs progression – håndskrivning.

På det første skilt står: Jeg bruger den korrekte bevægelsesvej på alle bogstaver. Det næste lyder: Jeg kan skrive alle bogstaverne det korrekte sted i Skrivehuset. Det tredje angiver: Jeg kan skrive lange og korte ord, hvor alle bogstaver er det korrekte sted i skrivehuset, mens der på det fjerde står: Jeg kan skrive bogstaver og ord på én linje – uden at bruge skrivehuset.

Vejen med de fire skilte hænger i plakatform i klasseværelset, så målene hele tiden er tydelige for eleverne. Det giver dem både en bevidsthed om, hvor læreren gerne vil have dem hen, og hvor de er i deres skriveudvikling.

For Lise Brunberg er det vigtigt, at der er retning på læringen, og at alle børn rykker sig. Hendes holdning til de synlige skrivemål er dog lidt ambivalent. Som hun siger:

- På den ene side er det rart for børnene at vide, hvad vi forventer, de skal kunne. På den anden side må det være frustrerende at vide, hvor man måske aldrig når hen – selvom man gerne vil.

Håndskrivning er analog og fleksibel

Lise Brunberg synes personligt, det er vigtigt at mestre den sammenbundne skrift:

- Som menneske skal man kunne skrive til andre, så de kan læse det, og helst også så det ser pænt og indbydende ud, understreger hun. Meget kan klares via tekstbehandlingsprogrammer på computer og iPad, men nogle gange skal man bare skrive et kort, en ønskeseddel eller huskeseddel, og så kan det være besværligt at skulle finde device og ledninger frem.

Dog mener hun ikke, at danskfaget levner megen tid til undervisning i håndskrivning. Endvidere forsvinder fokus på håndskrivning helt, når

eleverne når mellemtrinnet, og det er et problem ifølge hende:

- Håndskrivningen og den sammenbundne skrift er indskrevet i Fælles Mål for indskoling, men ikke for de efterfølgende klassetrin. Derfor er det svært for mig at argumentere for at arbejde med håndskrivningen fremadrettet, så vi sikrer, at eleverne holder den ved lige og kan skrive læseligt som voksne.

Det er ikke altid det nyeste, der har svaret på alt. Håndskrivning kan også meget. Den er analog og fleksibel og kan udføres med snart sagt alle materialer og redskaber: kridt på asfalt, finger på dugget rude og pind i sandet – mere skal der ikke til, så har du meddelt dig til andre!

På skolen, hvor Lise Brunberg er lærer, har man ikke haft computere til alle børn, hvorfor håndskrivningen naturligt kom til at spille en vigtig rolle i hendes undervisning. Fra dette skoleår har kommunen givet alle børn en iPad fra 3. klasse. Det betyder nye muligheder for at skrive, som hun bestemt vil drage nytte af. Dog mener hun, at alt ikke skal foregå på iPad:

- Min opfattelse er, at en iPad kan rigtig meget, men at det, du kan i hånden, er noget andet. Der sker noget med os, når ting har materialitet. Vi kan orientere os rumligt og få overblik på en anden måde. Vi har også stadig bøger i klassen, som er meget populære blandt børnene.

- Det er ikke altid det nyeste, der har svaret på alt. Håndskrivning kan også meget. Den er analog og fleksibel og kan udføres med snart sagt alle materialer og redskaber: kridt på asfalt, finger på dugget rude og pind i sandet – mere skal der ikke til, så har du meddelt dig til andre!